

USTAWOWY MECHANIZM WALORYZACJI EMERYTUR I RENT PRACOWNICZYCH - jego skutki w 2001 roku

Zasady waloryzacji emerytur i rent pracowniczych reguluje ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 z późn.zmianami).

Rozdział 2 (art. 88-94) pt. "Waloryzacja świadczeń" ustanawia szczegółowy tryb przeprowadzania waloryzacji, która powinna zapewnić realny wzrost świadczeń w odniesieniu do wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych. W przypadku nie osiągnięcia tego wzrostu regulacja przewiduje jednorazową wypłatę, uzupełniającą łączną kwotę świadczenia za rok poprzedni.

I. Wyrównanie z tytułu tzw. "niedoszacowania inflacji" w ustawie budżetowej na 2000 r. (mechanizm określa art. 90 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Przeciętne świadczenie brutto w 2000 r. wyniosło 842,38 zł (w 1999 r. – 783,84 zł) i wzrosło nominalnie do 107,5%. Inflacja w 2000 r. w stosunku do 1999 roku wzrosła do 110,1%. Osiągnięty realny wzrost tego świadczenia wyniósł 97,6% (bo $107,5\% : 110,1\% = 97,6\%$).

Wyrównanie przeprowadzono na podstawie przepisów art. 90 ust. 1, 3 i 7 ustawy w oparciu o wskaźnik weryfikacyjny, który oblicza się przez podzielenie założonego na 2000 r. realnego wzrostu świadczeń przez osiągnięty ich realny wzrost, tj.: $100,3\% : 97,6\% = 102,8\%$

Obliczanie wyrównania nastąpiło przez pomnożenie indywidualnej sumy świadczeń brutto z 12 miesięcy 2000 r. przez **wskaźnik weryfikacyjny 102,8%**.

Kwota przeciętnego wyrównania wyniosła 283 zł, a przy emeryturze najniższej 155,34 zł (brutto).

II. Waloryzacja emerytur i rent w 2001 r.

Art. 88 ust.1 pkt 2 ustala, że waloryzacja przeprowadzona jest jeden raz, gdy prognozowana inflacja wynosi mniej niż 110%. **W tym roku** ustawa budżetowa ustaliła ten wskaźnik na 107%, więc **jedyna waloryzacja odbywa się od 1 czerwca br.**

Zgodnie z art. 88 ust. 2 i 3 ustawy **wskaźnik waloryzacji** został ustalony w art. 25 ustawy budżetowej na 2001 r. i wynosi **109,6%**.

Na podstawie art. 90 ust. 1 i 2 wskaźnik waloryzacji podwyższa się przez pomnożenie go przez wskaźnik weryfikacyjny, czyli $109,6\% \times 102,8\% = 112,7\%$.

Zgodnie z art. 91 świadczenie oraz podstawę jego naliczania waloryzuje się o w/w **podwyższony wskaźnik waloryzacji – 112,7%**. Artykuły 92-94 ustawy ustalają, że **waloryzacja następuje z urzędu**, określają, jakie wielkości związane z waloryzacją należy zamieścić corocznie w ustawie budżetowej oraz obowiązki prezesów GUS i ZUS oraz Ministra Pracy i Polityki Społecznej, dotyczące ogłoszenia wskaźników i kwot związanych z waloryzacją emerytur i rent. Skutek waloryzacji emerytur i rent z FUS dotyczy 7,4 mln emerytów i rencistów i wyniesie około 807 mln zł miesięcznie.

III. Podstawowe wielkości związane z waloryzacją emerytur i rent w 2001 r.

1. Termin waloryzacji: **od 1 czerwca 2001 r.**
2. Sposób waloryzacji: **pomnożenie kwoty dotychczasowego indywidualnego świadczenia przez podwyższony wskaźnik waloryzacji tj. 112,7%**.
Sposób ten dotyczy również podstawy wymiaru świadczenia jak też świadczeń najniższych.
3. Nowe wysokości niektórych świadczeń (brutto) od 1 czerwca 2001 r.:
Przeciętna emerytura i renta – 979 zł (wzrost o 109 zł) w tym:
 - przeciętna emerytura – **1111 zł** (wzrost o 124 zł),
 - przeciętna renta z tytułu niezdolności do pracy – **815 zł** (wzrost o 90 zł),
 - przeciętna renta rodzinna – **954 zł** (wzrost o 106 zł),
 - najniższa emerytura i renta – **530,26 zł** (wzrost o 59,75 zł),
 - najniższa renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy – **407,88 zł** (wzrost o 45,96 zł),
 - dodatek pielęgnacyjny, kombatancki, za tajne nauczanie, świadczenie w wysokości dodatku kombatanckiego, zasiłek pielęgnacyjny – **135,96 zł**,
 - dodatek pielęgnacyjny dla inwalidy wojennego – **203,94 zł**,
 - dodatek dla sieroty zupełnej – **255,55 zł**.

4. Zasiłki:

- rodzinne:

41,20 zł - na małżonka oraz na pierwsze i drugie dziecko,

51,00 zł - na trzecie dziecko,

63,70 zł - na czwarte i kolejne dziecko

- wychowawcze:

308,80 zł - dla mężatki,

491,00 zł - dla osoby samotnej oraz dla osoby wychowującej trzecie i każde następne dziecko

- porodowy - 408,71 zł

- pielęgnacyjny - 135,96 zł

- pogrzebowy - 4.087,10 zł.

5. Kwoty przychodów dodatkowych, których przekroczenie związane jest z potrąceniem części lub zawieszeniem świadczenia (pochodne od przeciętnego wynagrodzenia w I kwartale 2001 r. tj. 2.043,50 zł):

70% - 1.430,50 zł

130% - 2.656,70 zł

Maksymalna kwota potrącenia:

366,89 zł - dla emerytury i renty

275,18 zł - dla renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy

311,86 zł - dla renty rodzinnej.

6. Kwota bazowa wynosi 1.683,27 zł. Jest to 100% przeciętnego wynagrodzenia z I kw. 2001 r. pomniejszonego o potrącone składki na ubezpieczenia społeczne. Służy ona do obliczania emerytury i renty przyznanej od daty następującej po 31 maja 2001 r.

IV. Uwagi

Przepisy o waloryzacji emerytur i rent pracowniczych skonstruowane są w taki sposób, że wyrównanie z tytułu niedoszacowania inflacji ma charakter jednorazowy i nie wpływa na wysokość świadczenia. Nie są również obliczane odsetki za zwłokę. Gdyby, zgodnie z zasadą sprawiedliwości, część wyrównania doliczano do świadczenia, to (licząc od poprzedniej podwyżki - 1.06.2000 r.) należałoby od 1 stycznia 2001 r. doliczyć 1/7 wyrównania do wysokości miesięcznego świadczenia tj. przeciętnie o około 40,43 zł. W ten sposób, przez wadliwe prawo, każdy emeryt i rencista stracił około 202,15 zł, zaś budżet państwa "zaoszczędził" prawie 1,5 mld zł.

Między innymi z tego powodu należy dążyć do zmiany przepisów dotyczących waloryzacji emerytur i rent. Zmiany winny objąć również stopień waloryzacji. Powszechny jest pogląd, że należy dążyć, może stopniowo, do zrównania go ze stopniem wzrostu wynagrodzeń. Termin waloryzacji winien być w każdym roku jak najwcześniejszy.

Postulaty środowisk emerytów i rencistów mówią o terminie marcowym z wyrównaniem od 1 stycznia. Środowiska te domagają się też ponownego przeliczenia świadczeń w oparciu o 100% kwotę bazową wszystkim, których pierwsze świadczenie było liczone od niższej niż 100% kwoty bazowej. Odpowiedni projekt ustawy przygotowany przez OPZZ przekazali do Sejmu posłowie związkowi.

Ostatnia uwaga dotyczy dziwnej matematyki rządowej, na którą "pozwalają?" obecne przepisy o waloryzacji emerytur i rent pracowniczych. Otóż w zeszłym roku, aby osiągnąć realny wzrost świadczeń o 100,3%, przy założonej

inflacji w wysokości 105,7%, wskaźnik waloryzacji ustalono na 104,3%.

W roku bieżącym dla osiągnięcia realnego wzrostu o 100,4%, przy założonej inflacji 107,0% ustalono podwyższony wskaźnik waloryzacji na 112,7%.

Nasuwa się wniosek, że sposób liczenia zarówno pierwszego świadczenia, jak też jego waloryzacji musi być określony w ustawie w sposób uczciwy i zrozumiały dla każdego obywatela.

materiał Wydziału Polityki Społecznej OPZZ
opracował: Witold Gadomski

Warszawa, 30 maja 2001 r.

Kontakty międzynarodowe OPZZ

- Wiceprzewodniczący OPZZ Wojciech Kaczmarek spotkał się 22 maja br. z przebywającą w Warszawie Karin Aleweld z Wydziału Międzynarodowego centrali niemieckich związków zawodowych - DGB. Rozmowa dotyczyła działalności międzynarodowej obu organizacji i możliwości rozwoju współpracy na wszystkich szczeblach.
- Przewodniczący OPZZ Maciej Manicki wspólnie z członkami kierownictwa spotkał się 25 maja br. w siedzibie OPZZ z delegacją niemieckiej SPD z sekretarzem generalnym - Franzem Munteferiniem na czele. Głównym tematem obrad była informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej w obu krajach i problemy związane z integracją europejską. Maciej Manicki zapoznał gości ze stanowiskiem OPZZ w kwestii swobodnego przepływu pracowników w kontekście rozszerzania się Unii Europejskiej
- Wiceprzewodnicząca OPZZ Wiesława Taranowska uczestniczyła w obradach VI Kongresu Związków Zawodowych Finlandii - SAK, który odbył się w Helsinkach w dniach 28-30 maja br. Wiesława Taranowska odbyła rozmowę z kierownictwem SAK i gośćmi zagranicznymi Kongresu.
- Wiceprzewodniczący OPZZ Ryszard Łepik jako delegat polskich pracowników (przewodniczący delegacji wszystkich polskich związków zawodowych) uczestniczy w dniach 4-22 czerwca br. w 89 Sesji Międzynarodowej Konferencji Pracy w Genewie.
- Wiceprzewodniczący OPZZ Wojciech Kaczmarek oraz przewodniczący Związku Zawodowego Przemysłu Elektromaszynowego Stanisław Janas spotkali się z delegacją Związku Zawodowego Koncernu SAAB ze Szwecji. Odbyły się rozmowy na temat możliwości bezpośredniej współpracy związkowej na szczeblu przedsiębiorstw i gałęzi przemysłu o podobnym profilu.
- Przedstawiciel OPZZ, przewodniczący Federacji Marynarzy i Rybaków Krzysztof Rostkowski uczestniczy w konferencji związków zawodowych krajów nadbałtyckich, która odbywa się w dniach 7-8 czerwca br. w stolicy Estonii - Tallinie. Tematem konferencji są problemy dotyczące swobody przemieszczania się pracowników w warunkach rozszerzenia Unii Europejskiej.

Kronika związkowa - wydaje Biuro Prasowe OPZZ.
tel./fax: (0-22) 826-43-56, tel. (0-22) 826-02-31 wew. 368.

<http://www.opzz.org.pl>

Redaktor: Grzegorz Ilka, tel. 0-601-324-954, korekta: Dariusz Gąska